Ryczałt w 2026 r.: wybór i ewidencja przychodów

Piątek, 20 listopad 2026, 14:02, autor: Fakturowo.pl

Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych pozwala rozliczać podatek od przychodu, bez pomniejszania go o koszty działalności. Mogą go wybrać przedsiębiorcy spełniający ustawowe warunki, którzy nie wykonują czynności wyłączających tę formę opodatkowania. Wybór trzeba zgłosić w terminie, a następnie prowadzić ewidencję przychodów, obliczać podatek i złożyć PIT-28. Poniżej zasady obowiązujące 20 listopada 2026 r.

Kto może rozliczać działalność ryczałtem?

Ryczałt jest dostępny przede wszystkim dla osób fizycznych prowadzących działalność samodzielnie, a także dla wspólników spółek cywilnych osób fizycznych i spółek jawnych osób fizycznych. Nie jest formą opodatkowania dochodu spółki z o.o. W przypadku spółki osobowej trzeba dodatkowo uwzględnić zasady dotyczące wszystkich wspólników, a nie tylko sytuację jednej osoby.

Przy kontynuowaniu działalności znaczenie ma limit przychodów z poprzedniego roku. Dla ryczałtu wynosi on 2 mln euro, przeliczane na złote według średniego kursu euro ogłaszanego przez NBP na pierwszy dzień roboczy października poprzedniego roku podatkowego. Przy działalności prowadzonej w spółce bada się sumę przychodów wspólników z działalności tej spółki. Osoba rozpoczynająca działalność w roku podatkowym może wybrać ryczałt bez sprawdzania nieistniejącego przychodu za rok poprzedni, ale nadal musi spełniać pozostałe warunki.

Przekroczenie limitu 2 mln euro w trakcie roku nie oznacza samo w sobie natychmiastowego przejścia na skalę podatkową. Limit dotyczący prawa do ryczałtu jest badany na podstawie poprzedniego roku, dlatego takie przekroczenie ma znaczenie dla możliwości korzystania z tej formy w następnym roku. Inaczej działają wyłączenia związane z rodzajem wykonywanych czynności.

Jakie czynności wykluczają ryczałt?

Samo zmieszczenie się w limicie przychodów nie wystarcza. Ustawa wyłącza z ryczałtu między innymi prowadzenie aptek, działalność w zakresie kupna i sprzedaży wartości dewizowych oraz handel częściami i akcesoriami do pojazdów mechanicznych. Ograniczenia obejmują również wytwarzanie wyrobów opodatkowanych akcyzą, z ustawowym wyjątkiem dotyczącym energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii.

Osobna reguła dotyczy współpracy z byłym lub obecnym pracodawcą. Jeżeli przedsiębiorca uzyska przychód ze sprzedaży towarów albo ze świadczenia usług odpowiadających czynnościom wykonywanym dla tego pracodawcy na etacie w poprzednim lub bieżącym roku podatkowym, traci prawo do ryczałtu. Od dnia uzyskania takiego przychodu do końca roku rozlicza podatek na zasadach ogólnych. Nie każda współpraca z byłym pracodawcą jest więc zakazana — rozstrzyga zgodność faktycznie wykonywanych czynności i wskazany okres zatrudnienia.

Przykładowo osoba, która w 2025 r. pracowała jako programista, a w 2026 r. świadczy byłemu pracodawcy w swojej firmie te same usługi programistyczne, nie może zachować ryczałtu po uzyskaniu przychodu z tych usług. Zmiana nazwy stanowiska na fakturze nie zmienia charakteru wykonanej pracy.

Do kiedy i w jaki sposób zgłosić wybór?

Oświadczenie o wyborze ryczałtu składa się naczelnikowi właściwego urzędu skarbowego do 20. dnia miesiąca następującego po miesiącu uzyskania pierwszego przychodu z działalności w danym roku podatkowym. Jeżeli pierwszy przychód powstał w grudniu, termin upływa z końcem tego roku. Zgłoszenia można dokonać również za pośrednictwem CEIDG.

Termin wiąże się z pierwszym przychodem, a nie automatycznie z datą rejestracji firmy czy pierwszym wpływem pieniędzy na rachunek. W działalności gospodarczej przychód może powstać, zanim kontrahent zapłaci. Dlatego przy ustalaniu terminu wyboru trzeba najpierw prawidłowo ustalić moment uzyskania przychodu.

Przykład: przedsiębiorczyni rozpoczęła działalność 1 czerwca 2026 r., a pierwszy przychód uzyskała 10 czerwca. Oświadczenie o wyborze ryczałtu powinna złożyć do 20 lipca 2026 r. Jeżeli pierwszy przychód uzyskałaby dopiero w grudniu 2026 r., terminem byłby 31 grudnia 2026 r.

Nie jest to termin liczony jako 20 dni roboczych ani 20 dni od wystawienia faktury. Obowiązuje wskazany dzień miesiąca. Gdy ostatni dzień terminu przypada w sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy, co do zasady termin przesuwa się na następny dzień po dniach wolnych. Potwierdzenie skutecznego zgłoszenia należy zachować. Samo wpłacanie podatku według stawki ryczałtu nie powinno zastępować prawidłowego zgłoszenia wyboru.

Raz dokonany wybór obejmuje także kolejne lata, dopóki podatnik skutecznie z niego nie zrezygnuje, nie wybierze innej formy albo nie utraci prawa do ryczałtu. Nie trzeba ponawiać oświadczenia każdego stycznia. W spółce cywilnej lub jawnej wybór ryczałtu wymaga odpowiednich oświadczeń wszystkich wspólników.

Jak ocenić, czy ryczałt będzie korzystny?

Podstawowa różnica względem skali podatkowej i podatku liniowego dotyczy kosztów. Na ryczałcie wydatki na towary, paliwo, podwykonawców czy wynajem biura nie pomniejszają przychodu będącego podstawą obliczenia podatku. Niska stawka nie przesądza więc o niskim obciążeniu, zwłaszcza gdy firma osiąga niewielką marżę.

Przykład: przedsiębiorca świadczący usługi objęte stawką 8,5% uzyskał w miesiącu 20 000 zł przychodu i poniósł 12 000 zł kosztów działalności. Przed uwzględnieniem dopuszczalnych odliczeń ryczałt wynosi 1700 zł. Nie oblicza się go od różnicy 8000 zł. To wyłącznie ilustracja sposobu liczenia podatku, a nie pełne porównanie obciążeń z innymi formami opodatkowania.

Przed wyborem trzeba ustalić właściwą stawkę dla rzeczywiście wykonywanych czynności. W wielu usługach znaczenie ma klasyfikacja PKWiU, a nie sam kod PKD wpisany do CEIDG. Różne czynności jednej firmy mogą podlegać różnym stawkom. Trzeba też uwzględnić składkę zdrowotną oraz ograniczenia dotyczące preferencji podatkowych. Rozliczanie działalności ryczałtem co do zasady wyłącza wspólne rozliczenie małżonków; nie należy utożsamiać tej sytuacji z samym ryczałtem od najmu prywatnego.

Co musi wynikać z ewidencji przychodów?

Ewidencja ma umożliwiać ustalenie przychodów objętych ryczałtem i przypisanie ich do właściwych stawek. Nie jest księgą kosztów ani prostą listą przelewów bankowych. Zapisy trzeba opierać na dokumentach i prowadzić w sposób pozwalający powiązać kwotę przychodu z konkretną sprzedażą oraz okresem rozliczeniowym.

W praktyce należy dopilnować daty uzyskania przychodu, danych dokumentu będącego podstawą zapisu oraz prawidłowej kolumny stawki. Jeżeli firma świadczy kilka rodzajów usług, ewidencja powinna rozdzielać przychody tak, aby dało się obliczyć podatek dla każdej z nich. Jedna faktura obejmująca różne świadczenia nie uzasadnia automatycznie zastosowania jednej stawki do całej kwoty.

U czynnego podatnika VAT przychodem z działalności jest co do zasady kwota należna pomniejszona o należny VAT. Podatnik korzystający ze zwolnienia z VAT nie odejmuje podatku, którego nie nalicza. Nie należy zatem mechanicznie przenosić do ewidencji ryczałtu kwoty brutto z każdej faktury.

Przy ustalaniu daty przychodu podstawowa reguła odwołuje się do wydania rzeczy, zbycia prawa majątkowego albo wykonania usługi, również częściowego, nie później niż do wystawienia faktury lub otrzymania należności. Ustawa przewiduje jednak szczególne zasady, między innymi dla usług rozliczanych okresowo. Przedpłat na świadczenia wykonywane w następnych okresach sprawozdawczych nie należy automatycznie traktować jak ostatecznej zapłaty za wykonaną usługę.

Sposób technicznego prowadzenia i przekazywania ewidencji trzeba odróżnić od jej zawartości. Obowiązki dotyczące elektronicznych ksiąg i ich przesyłania wymagają sprawdzenia właściwego zakresu podmiotowego. Samo posiadanie faktur w systemie sprzedażowym nie oznacza jeszcze, że przedsiębiorca prowadzi kompletną ewidencję przychodów.

Czy na ryczałcie można zrezygnować z dokumentów kosztowych?

Nie. Brak prawa do rozliczania kosztów uzyskania przychodów nie znosi obowiązku posiadania i przechowywania dowodów zakupu towarów. Przedsiębiorca powinien też prowadzić wymagany wykaz środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. Dokumentacja zakupów może mieć znaczenie również dla VAT, ustalenia pochodzenia towaru i wyjaśnienia przebiegu transakcji.

Ewidencja ryczałtowa nie zastępuje ewidencji VAT ani dokumentacji pracowniczej. Ryczałt jest formą opodatkowania podatkiem dochodowym. Nie przesądza, czy przedsiębiorca korzysta ze zwolnienia z VAT, musi naliczać ten podatek ani jakie ma obowiązki związane z dokumentowaniem sprzedaży.

Kiedy płacić ryczałt i jak rozliczyć cały rok?

Przy rozliczeniu miesięcznym ryczałt wpłaca się do 20. dnia następnego miesiąca. Za grudzień termin przypada 20 stycznia następnego roku. Podatnicy uprawnieni do rozliczeń kwartalnych płacą do 20. dnia miesiąca następującego po kwartale, a za czwarty kwartał — do 20 stycznia następnego roku. Także tutaj stosuje się ogólne przesunięcie końca terminu przypadającego w sobotę lub święto.

Kwartalne wpłaty nie są dostępne dla każdego ryczałtowca. Mogą z nich korzystać podatnicy rozpoczynający działalność na warunkach ustawowych oraz kontynuujący działalność, których przychody za poprzedni rok nie przekroczyły równowartości 200 000 euro. To odrębny, niższy limit niż limit prawa do samego ryczałtu. O wyborze kwartalnego opłacania informuje się w zeznaniu za rok, w którym stosowano ten sposób wpłat.

Roczne rozliczenie działalności opodatkowanej ryczałtem składa się na formularzu PIT-28. Zeznanie za 2026 r. należy złożyć od 15 lutego do 30 kwietnia 2027 r. Wykazuje się w nim przychody według stawek, należny ryczałt oraz przysługujące odliczenia. Złożenie zeznania nie zastępuje obowiązku terminowego regulowania wpłat w ciągu roku.

Przy spełnieniu ustawowych warunków od przychodu można odliczyć składki na ubezpieczenia społeczne, a także 50% zapłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne. Nie oznacza to odliczenia całej składki zdrowotnej od podatku. Przy kilku stawkach ryczałtu odliczenia wymagają odpowiedniego przyporządkowania według zasad ustawowych.

Co zrobić po wykryciu błędu?

Najpierw trzeba ustalić, czy błąd dotyczy dokumentu sprzedaży, daty przychodu, jego wartości czy stawki podatku. Następnie należy poprawić dokumentację i ewidencję oraz ponownie obliczyć ryczałt za właściwy okres. Nie każda korekta jest ujmowana na bieżąco: przy błędzie rachunkowym lub oczywistej omyłce co do zasady poprawia się okres pierwotny, natomiast późniejsze zdarzenie gospodarcze może wymagać korekty bieżącej.

Jeżeli wskutek błędu podatek został zaniżony, konieczna może być dopłata zaległości wraz z odsetkami. Gdy błąd znalazł się już w złożonym PIT-28, trzeba odpowiednio skorygować również zeznanie. Brak ewidencji albo prowadzenie jej w sposób uniemożliwiający ustalenie przychodów może prowadzić do określenia przychodu przez urząd, także w drodze oszacowania, i zastosowania szczególnych, podwyższonych zasad opodatkowania. Dlatego uzgodnienie ewidencji z dokumentami sprzedaży przed rocznym rozliczeniem ma bezpośrednie znaczenie dla wysokości podatku.

Tagi: ryczałt 2026, ewidencja przychodów, wybór ryczałtu, pit-28, termin wyboru ryczałtu, stawki ryczałtu